

Hij viel neer als een bom, de aankondiging van staatssecretaris Sharon Dijksma dat zij in 2015 de eerste (experimentele) scholen wil openen voor kinderen van twee tot twaalf jaar. Daarna bleef het oorverdovend stil, in de kinderopvang. Misschien een enkel verontrust hoofdredactioneel commentaar, een enkele bezorgde columnist, maar dan houdt het ook op.

Wilma Schepers

OPRICHTING 'VERENIGING HET JONGE KIND'

Alles op zijn tijd

Uit redactioneel 12|2009

De plannen van Dijksma vormen een bedreiging, laten we eerlijk zijn. Wat blijft er van de kinderopvang over? De opvang van een- en tweejarigen? De bso wordt immers al bij het onderwijs ondergebracht, en straks de peuteropvang ook (met aanvullende peuter-bso). Onderwijs neemt het roer over, is de voorspelling waar menig kinderopvang er zich bij neer lijkt te leggen. Anderen klampen zich vast aan mogelijke scenario's waarin de rol van de kinderopvang (lees: de kinderopvangorganisaties) blijft bestaan.

Is het erg dat het onderwijs deze rol krijgt toebedeeld? Het antwoord op die vraag is afhankelijk van het perspectief. In dit artikel staat het perspectief van het kind centraal. Vanuit dit perspectief is het antwoord een hartgrondig: 'Ja!' en is het op zijn minst verwonderlijk dat er vanuit de kin-

'Een ballonnetje', roept iemand triomfante-lijk. Hm, eerder een bommetje. Het idee van Dijksma – ze heeft het voorlopig nog over 'experimenten', de soep wordt al iets minder heet gegeten – komt niet uit de lucht vallen. Daar zit een strategie achter. Een strategie die haar eigen ambtenaren misschien niet helemaal doorgronden, maar oplettende BBMP-lezertjes ongetwijfeld wel. We weten immers dat de brede school niks voorstelt, dat de Taskforce Kinderopvang/Onderwijs op het punt staat haar rapport te publiceren, dat Dijksma echt iets wil met vve, dat ze het CDA te vriend moet houden en dat ze wil scoren. Wat moeten we hiervan vinden? Is dit een levensgrote bedreiging? Of een levensgrote kans?

deropvang niet meer verzet klinkt tegen deze plannen.

Vanuit een andere hoek

Vanuit een andere – en niet eens een onverwachte – hoek wordt wél geprotesteerd: bezorgde leerkrachten op de basisschool lieten vorig jaar november hun stem horen op het drukbezochte congres *Het jonge kind: Alles op zijn tijd*. Dit congres was een vervolg op drie eerdere congressen waarvan de titels genoeg zeggen: *Dolgedraaid: Mogen peuters nog peuteren en kleuters nog kleuteren?* (2004), *De kleuterschool moet terug!* (2005) en *Mythes in het onderwijs* (2009). De initiators van deze congressen zijn Bas Levering, lector algemene pedagogiek aan de Fontys Hogeschool in Utrecht en Sieneke Goorhuis-Brouwer, orthopedagoog en hoogleraar spraak-taalpathologie in Groningen. Beiden zijn zeer bezorgd over de toenemende leerdruk voor

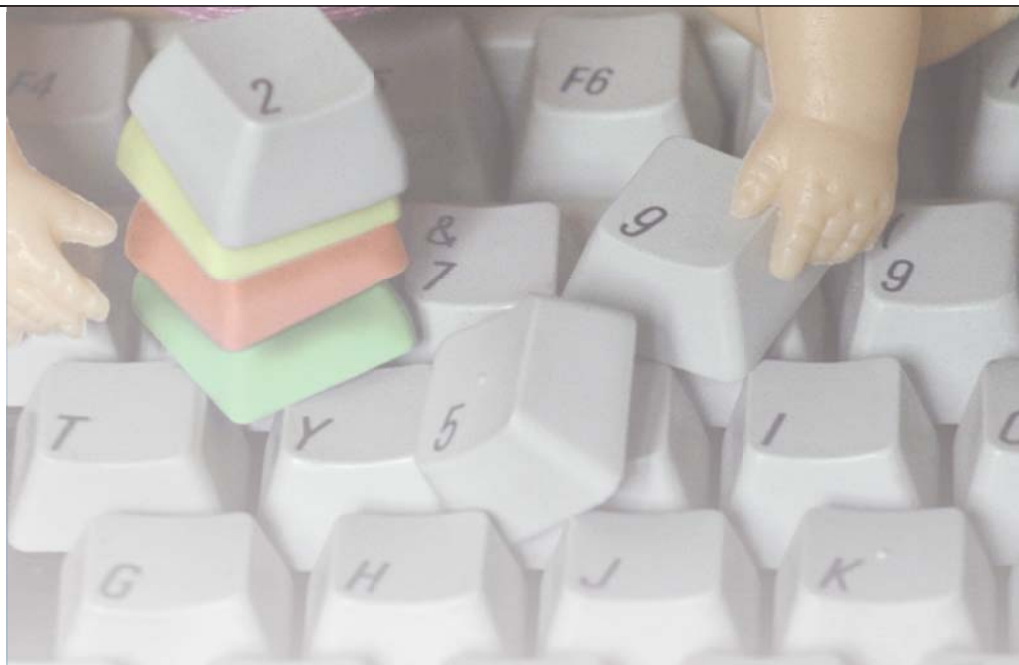
jonge kinderen. Hun centrale stelling is dat kinderen tot en met zeven jaar zich nog op een dusdanig onvoorspelbare en grillige wijze ontwikkelen dat de standaard onderwijsmethodieken (die gericht zijn op het gemiddelde leerprestatieniveau van kinderen op een bepaalde leeftijd) jonge kinderen eerder kwaad dan goed doen. Wat jonge kinderen nodig hebben zijn gespecialiseerde begeleiders (leidsters, kleuterjuffen) die het vermogen hebben zich te verplaatsen in elk individueel kind om vandaaruit een stimulerend leeraanbod te kunnen bieden. Dat dat leeraanbod speels moet zijn en aan moet sluiten op de beleving van kinderen spreekt vanzelf.

Barre omstandigheden

BBMP spreekt met Bas Levering. Sieneke Goorhuis kon niet aanwezig zijn bij het gesprek vanwege de barre weersomstandigheden, maar Bas spreekt – hij weet het zeker – ook in naam van haar.

Bas Levering: 'Sieneke Goorhuis heeft een aantal jaar geleden het initiatief genomen tot het eerste congres en vroeg mij met haar mee te doen. Zij werkt als spraakpatholoog aan het UMC van Groningen. De aanleiding was haar bevinding dat de "witte jassen" in het ziekenhuis kinderen op hun spreekuur kregen die daar helemaal niet hoorden. Dolgedraaide kinderen die niet aan de hoge verwachtingen van hun leerkrachten en/of ouders konden voldoen en "verstoord" gedrag toonden. Het bleken gezonde kinderen te zijn. Op dat congres spraken verschillende deskundigen en gebeurden er hele interessante dingen. Het was iedereen duidelijk dat de ontwikkeling van peuters en kleuters ongelofelijk turbulent is. Je kunt een kleuter de ene week een veterdiploma geven, de week erna is hij het vergeten. Dat is – simpel gezegd – een deel van de reden waarom de peuters en kleutertoetsen er nooit gekomen zijn. Kinderen van deze leeftijd zijn niet te toetsen, de ontwikkeling is nog veel te variabel. Zoals Paul van Geert, hoogleraar ontwikkelingspsychologie aan de Universiteit Groningen zegt: "Veel kleuters verschillen nog meer van zichzelf dan van elkaar."

Aangemoedigd door het succes van dit eerste congres zijn Sieneke en ik doorgegaan. Het tweede congres, De kleuterschool moet terug, was een

Vereniging Jonge Kind

De Vereniging Jonge Kind heeft een brochure opgesteld waarin doelstelling, missie en visie zijn omschreven. Deze brochure is te vinden op [W: verenigingjongekind.nl](http://W:verenigingjongekind.nl). Hieronder volgen enkele citaten uit de brochure die inzicht geven in doelstelling, missie en visie van de vereniging. 'De Vereniging stelt zich ten doel een gezonde omgeving te creëren voor het jonge kind binnen een professionele setting. Zij verstaat onder een gezonde omgeving: die leef-, speel- en werkomgeving die aansluit bij het eigene, de karakteristieke kenmerken, van het jonge kind. Zij verstaat onder een professionele setting: die plaatsen waar kinderen worden begeleid in hun ontwikkeling, door daartoe op een breed kwalitatief niveau opgeleide begeleiders en leerkrachten.' 'De vereniging ziet het als haar missie een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de samenleving, door de aandacht te vestigen op het belang van een gezonde ontwikkeling van het jonge kind binnen een professionele setting. Zij wil dit bereiken door:

- het aangaan van het publieke debat en het beïnvloeden van politieke beleidsvorming enerzijds. Anderzijds door het ondersteunen en bemoedigen van werkers in het veld zoals leidsters, leerkrachten, ouders, schoolleidingen en opleidingen;
- het stimuleren en laten organiseren van (na)scholing, ontmoeting en werkgroepen. Daarbij is het van belang zich te organiseren tot een omvangrijke vereniging met duizenden leden. Van even groot belang is het verzorgen van het verenigingsleven en de kennis binnen de vereniging. Zij weet zich in dat laatste gesteund door hoopgevende wetenschappelijke informatie. Zowel nationaal (onder

andere prof. Goorhuis-Brouwer) als internationaal (Alliance for Childhood en National Kindergarten Association) is er steeds meer onderzoek beschikbaar, waaruit blijkt dat er dringend iets moet veranderen in de situatie binnen opvang van en onderwijs aan het jonge kind.'

'De Vereniging Jonge Kind wil een slagvaardige vereniging zijn die:

- invloed uitoefent op het maatschappelijk debat en politieke besluitvorming;
- werkers met jonge kinderen in de leeftijdsgroep van 0-8 jaar (leidsters, leerkrachten, schoolleidingen, begeleiders en opleidingen) en ouders ondersteunt en bemoedigt;
- (na)scholing stimuleert en laat organiseren.'

'Het jonge kind:

- wil dat er aangesloten wordt bij zijn eigenheid;
- heeft het spel nodig voor zijn ontwikkeling;
- vraagt om een rijke leef- leeromgeving.'

OPROEP

De vereniging nodigt werkers in de kinderopvang op alle niveaus uit om lid te worden van de Vereniging Jonge Kind. Aanmelden kan via de website verenigingjongekind.nl (€ 15,-). De eerste ledenvergadering vindt plaats op zaterdag 30 november van 10.00 - 13.00 uur op de Hogeschool Utrecht, Padualaan 97, Utrecht. Op deze vergadering zullen de werkgroepen gevormd worden die zich met de verschillende onderwerpen – waaronder de positie van de kinderopvang – zullen gaan bezighouden.

schot in de roos. Ik heb dat het lawaai-congres genoemd. We wilden niet per se die kleuterschool terug, maar wel de boodschap brengen. Veel mensen herkenden die boodschap en ook de media hebben er ruimschoots aandacht aan besteed. Het derde congres, *Mythes in het onderwijs*, was goed getimed. Het viel samen met de werkzaamheden van de parlementaire enquêtecommissie Dijsselbloem die het overheidsbeleid van de onderwijsvernieuwing onderzocht. In dat kader kreeg ons congres wederom veel aandacht.

Zo ontstond een soort ‘anti-vve-beweging’: een grote groep mensen die het met elkaar eens is dat methodisch werken met jonge kinderen eigenlijk uit den boze is. Vve is voortgekomen uit de wens van de overheid om achterstanden bij allochtone kinderen te bestrijden en men denkt en verwacht daar grote successen mee te behalen. Ik ben ronduit sceptisch en ik heb ook begrepen dat in de kinderopvang het enthousiasme voor vve niet groot is. Misschien dat er een paar methoden zijn die wel enige ondersteuning uit het veld krijgen, mits ze door gedegen professionals worden toegepast. Maar wat is een professional? Inmiddels weten we uit onderzoek dat de effectiviteit van deze methoden maar voor pakweg vijftien procent door de methode zelf en voor het overige deel door de effectiviteit van leidster/leerkracht bepaald wordt. Daarom denk ik dat er veel meer onderzoek gedaan zou moeten worden naar wat die effectiviteit nu precies is. Mijn overtuiging is dat die voor een heel groot deel bepaald wordt door het vermogen het individuele kind “te zien” en

op zijn individuele ontwikkeling aan te sluiten. Dat de begeleiding van jonge kinderen een bijzondere professionaliteit vraagt, wordt inmiddels – gelukkig – breder erkend. Staatssecretaris Bijsterveld is de eerste bewindsvrouw geweest die gezegd heeft dat we toch eens moeten nadenken over een specialisatie van het jonge kind. De Onderwijsraad heeft dat in 2008 overgenomen. Daar waren ze redelijk laat mee. Ik vind dat de specialisatie van het jonge kind nooit opgeheven had mogen worden. Het is interessant dat er in de jaren zeventig absolute consensus was dat dat moest. De tegenbeweging vanuit het kleuteronderwijs is – spijtig genoeg – veel te laat op gang gekomen. Zo kon de expertise van de kleuterjuf in de jaren tachtig geruisloos verdwijnen.’

Weerklank

Bas Levering: ‘De ideeën van onderzoekers en onderwijsdeskundigen vonden veel weerklank bij de bezoekers van de congressen. Sieneke en ik werden regelmatig door voormalig Klossers (kleuterleidsters met een oude opleiding, red.) en we-onwillige leidsters uit de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk aangesproken op hoe het nu verder moet met de ontwikkeling van het jonge kind. Ze wilden iets ondernemen, niet alleen klagend bij elkaar zitten. De politiek en de beleidsmakers moeten wakker geschud. Sieneke en ik zien het niet als onze taak die kar te trekken. Als er iets moet gebeuren, dan moet dat door het veld zelf gedragen worden. Die gedachte is door een aantal mensen uit ons net-

werk opgepakt en daar is een vereniging uit voortgekomen. De vereniging is opgericht door een paar zeer betrokken en deskundige bestuursleden die hun schouders onder de zaak willen zetten. Op het congres in november hebben zij de vereniging gepresenteerd. Sieneke en ik blijven natuurlijk – als wetenschappers en deskundigen – nauw bij de vereniging betrokken.

De vereniging staat open voor iedereen die de doelstelling van de vereniging onderschrijft en daar hoort naar mijn overtuiging ook de kinderopvang bij. De kinderopvang wordt door de politiek en het beleid in deze discussie volstrekt genegeerd. In het werkprogramma van de Onderwijsraad komt de hele kinderopvang eigenlijk niet voor. Ze denken kennelijk dat nu de kinderopvang markt is, de inhoud ervan niet onder de verantwoordelijkheid van de overheid valt. Daar vergissen ze zich in. Ik loop nu ruim vijf jaar in de kinderopvang rond (onder andere bij de opzet van de opleiding Pedagogisch Management kinderopvang, red.) en ik ben zeer verrast door wat er in de kinderopvang de afgelopen jaren op inhoudelijk gebied ontwikkeld is. De plannen van Dijkma doen geen recht aan de meerwaarde van kinderopvang en dat zou de kinderopvang zich moeten realiseren. Dus: kinderopvang, let op uw zaak!’

Verder lezen:

Dolgedraaid; Mogen peuters nog peuteren en kleuters nog kleuteren? | Sieneke Goorhuis-Brouwer & Bas Levering (red.) | 2006 | SWP | ISBN: 978 90 6665 702 1.
Mythes in het onderwijs | Door Sieneke Goorhuis-Brouwer, Mineke van Essen, Bas Levering & Greetje van der Werf (red.) | 2008 | SWP | ISBN: 978 90 6665 938 4.
W: verenigingjongekind.nl

‘De plannen van Dijkma doen geen recht aan de meerwaarde van kinderopvang en dat zou de kinderopvang zich moeten realiseren. Dus: kinderopvang, let op uw zaak!’

Dit is het eerste artikel in een serie artikelen rondom ‘het jonge kind’ waarin aandacht gegeven zal worden aan de verschillende standpunten in deze discussie rondom ‘het jonge kind’. In het volgende nummer van BBMP zal Sieneke Goorhuis-Brouwer haar inzichten met betrekking tot taalontwikkeling van jonge kinderen toelichten.